

ԼՈՒՐԵՐ ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՑ

Մեծանուն գիտնականի հիշատակին.—Հայաստանի գիտական հասարակությունը խորին երախտագիտությամբ նշեց լեզվաբան-գիտնական Հրաչյա Աճառյանի մահվան 10-ամյակը:

Երևանի պետական համալսարանում կայացավ գիտական նստաշրջան նվիրված մեծ գիտնականի հիշատակին: Աճառյանի կյանքի և գիտական գործունեության մասին ընդարձակ զեկուցում կարդաց Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի թղթակից անդամ Էդուարդ Աղալանը: Լեզվագիտության հարցերին նվիրված հետաքրքրական զեկուցում կարդաց Վրաստանի գիտությունների ակադեմիայի անդամ, ակադեմիկ լեզվաբան ակադեմիկոս Ա. Չիկրովան: Զեկուցումներով հանդես եկան նաև Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի թղթակից անդամներ Լ. Մելիքսեթ-Բեկը, Գ. Սևակը, պրոֆ. Հ. Զահուկյանը և դոցենտ Հ. Բարսեղյանը:

Հ. Աճառյանի մասին հուշեր պատմեցին ակադեմիկոս Ա. Հովհաննիսյանը, ակադեմիայի թղթակից անդամ Մ. Հասրաթյանը և ուրիշներ:

Սայաթ-Նովայի հիշատակին.—Մեծատաղանդ գուսանի ծննդյան 250-ամյակի կապակցությամբ Հայաստանի նկարիչների միությունը հայտարարել է Սայաթ-Նովայի նկարի վերարտադրման մրցանակաբաշխություն, որին մասնակցելու են նկարիչներ և քանդակագործներ:

Երևանի կերպարվեստի-կոմբինատը մեծ քանակությամբ բաց է թողել արծաթափայլ կրծքանշաններ Սայաթ-Նովայի պատկերով: Կրծքանշանի հեղինակն է նկարիչ Սուրեն Ստեփանյանը:

Սայաթ-Նովայի անվան գուսանական երգի վաստակավոր անսամբլը մեծ հոգեւյթանի առթիվ պատրաստում է համերգային հատուկ ծրագիր, որը կոչվելու է «Պատմվածք երգերով»: Համերգը կունենա ներածական և երաժշտական մասեր, որոնք միասնաբար կտան Սայաթ-Նովայի կյանքի և ստեղծագործության պատկերը: Համերգային մասում կկատարվեն գուսանի 24 երգերը, որոնց մի մասը առաջին անգամ: Գուսանական անսամբլը այդ ծրագրով հանդես կգա Երևանում, Թբիլիսիում, Բաքվում և Մոսկվայում:

Մեկ ամիս է ընդամենը ինչ Երևանում բացվել է մի նոր փողոց, որը սկիզբ է առնում Հայֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճի առաջից և վերջանում Ռադիոյի տան մոտ: Ներկայիս փողոցը կառուցվում և բարեկարգվում է: Այն կլինի քաղաքի լավագույն պողոտաներից մեկը և կկոչվի Սայաթ-Նովայի անվամբ:

Մուղղոկի հիմնադրման 200-ամյակը.—Մայիսի 18-ին մեծ հանդիսությամբ նշվեց Հյուսիսային Օսեթիայի հայաշատ քաղաքներից մեկի՝ Մուղղոկի հիմնադրման 200-ամյակը:

Մուղղոկի հիմնադրման օրերից, հայերը բնակություն են հաստատել այնտեղ և մասնակցել քաղաքի բարգավաճմանը շինարարական, տնտեսական և մշակութային տեսակետներից:

Մուղղոկ քաղաքի անունը կապվում է հայ մեծանուն բանաստեղծ-երգիչ Սայաթ-Նովայի անվան հետ: 1795 թվականին, երբ պարսից շահ Մահմեդ-խանի զորքերը մոտենում էին Թբիլիսիին, Սայաթ-Նովան իր զավակներին ուղարկում է Մուղղոկ՝ փրկելու համար նրանց կյանքը: Սայաթ-Նովայի զավակներն ու թոռները երկար տարիներ ապրելով Մուղղոկում, ամենայն հոգատարությամբ պահպանում են մեծանուն բանաստեղծ-երգիչ «դաֆթարը» և մեր օրերին այն հանձնում են հայրենի կառավարության:

Մուղղոկի հիմնադրման 200-ամյա հոբելյանական հանդիսություններին մասնակցելու համար, Երևանից հրավիրվել էր գիտության վաստակավոր գործիչ, բժշկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Գրիգոր Մեղնիկյանը, որը ծնված լինելով Մուղղոկում, այնտեղ է անցկացրել իր մանկությունը և պատանեկության տարիները:

Հայրենասեր և բազմավաստակ պրոֆեսորը մեծ խանդավառությամբ ընդունվում է իր համաքաղաքացիների կողմից և պաշտոնական հանդիպումներ ունենում քաղաքի կրթական և մշակութային պետական պաշտպան հաստատություններում և պարգևատրվում է Մուղղոկի հոբելյանական պատվոգրով:

Մուղղոկի ղեկավարությունը, ընդառաջելով պրոֆեսորի առաջարկին, հոբելյանական տոնակատարության ծրագրի

մեջ մտնում է Սայաթ-Նովայի ծննդյան 250-ամյա հո-
ւնվածի նշումը:

Մայիսի 19-ին Մուղղոկի մշակութային տան դահլիճում,
առաջավագ հասարակության ներկայությամբ, խանդավա-
զ թմբուկորում նշվում է Սայաթ-Նովայի ծննդյան 250-ամ-
յակը: Բանաստեղծի կյանքի և ստեղծագործությունների
ամսասին պեկուցումով հանդես է գալիս պրոֆ. Մեղնիկյանը
և արտասանում նրա տաղերից ռուսերեն և հայերեն լե-
զուովներով:

Մուղղոկի մամուլը ջերմորեն արծագանքում է Սայաթ-
Նովային նվիրված հանդիսությանը: «Լենինսկայա Պրա-
վդա» թերթում հրատարակվում է պրոֆ. Մեղնիկյանի
«Գավթար վեիքովո Բեցա» հոդվածը, իսկ «Սոցիալիս-
տիչսկի Օսեթիա»-ում նկարագրվում են հորեյանական
հանդիսության մանրամասնությունները:

Տիգրան Պետրոսյանը շախմատի համաշխարհային չեմ-
պիոն.— Մայիսի 22-ին Մոսկվայում ավարտվեց Միխայիլ
Բոտվիննիկ—Տիգրան Պետրոսյան մրցությունը՝ շախմատի
թզուկ համաշխարհային չեմպիոնի կոչման համար: Մրցու-
թյունը տեղեց երկու ամիս:

Մայիսի 23-ին Մոսկվայում տեղի ունեցավ մրցախա-
ղութի հանդիսավոր փակումը և շախմատային 9-րդ «ար-
քա»-ի մեծարումը: Տիգրան Պետրոսյանին հանձնվեց
հաղթանակի ոսկյա մեդալը և ուսերին դրվեց պատվո-
դափնեպսակը: Հանդիսության ժամանակ բավաթիվ
պաշտոնական անձինք ջերմապես շնորհավորեցին շախ-
մատի նոր «արքա»-ին:

Հունիսի սկզբներին Պետրոսյանը եղավ Հայաստա-
նում, իր սիրելի ժողովրդի ծոցում, որը նրան շրջապատեց
գուրգուրանքով և սիրով:

Տիգրան Վարդանի Պետրոսյանը ծնվել է 1929 թվա-
կանի հունիսի 17-ին Թբիլիսիում, հասարակ բանվորի
ընտանիքում: Մանուկ հասակից կորցրել է մորը, իսկ
15 տարեկանին նաև հորը: Սովորել է Թբիլիսիի հայ-
կական դպրոցներում, ապա ավարտել է Երևանի հեռակա
մանկավարժական ինստիտուտը: Ներկայիս նույն ինստի-
տուտի ասպիրանտ է փիլիսոփայության գծով: Ամուսնա-
ցած է, ունի երկու մանչ պավակ: Եախմատ է սկսել
խաղալ 12 տարեկանից: 1946 թվականին նվաճել է ա-
խոյանի կոչումը: Այնուհետև տեղափոխվել է Մոսկվա:
Մասնակցել է շախմատային բավաթիվ միջազգային
մրցումների, միշտ էլ շահելով առաջնակարգ տեղեր:
1962 թվականին Պետրոսյանը նվաճեց Սովետական
Միության չեմպիոնի կոչումը:

Վահրամ Ապալանի 60-ամյակը.— Վերջերս Հայաստա-
նի գրական հասարակայնությունը և մամուլը ջերմորեն
նշեցին գրող Վահրամ Ապալանի (Գաբուկյան) ծննդյան
60-ամյակը:

Վ. Ապալանը սովետահայ գրողների ավագ սերնդի
ներկայացուցիչներից է: Գրական ասպարեզ է մտել
1920-ական թվականներին: Ծնվել է Վանում: Մեծ եղե-
նի ժամանակ ընտանիքով գաղթել ու հաստատվել է
Երևանում: Աշխատել է տպարաններում՝ իբրև գրաշար
և միաժամանակ պրաղվել գրականությամբ: Ապալանը սո-
վետահայ գրողների առաջին կապակերպության հիմնա-
դիրներից մեկն է եղել և երկար տարիներ՝ Հայաստանի
գրողների միության քարտուղար:

Ապալանը հեղինակն է շուրջ 30 գրքերի:

Այժմ էլ, թեև հիվանդ, անխոշ գրողը չի կորցրել իր
վաղեմի խանդն ու կորովը և նույն ոգևորությամբ շա-
րունակում է իր գրական աշխատանքը:

Արվեստագետների մեծարում.— Վերջերս Հայաստանի
Գերագույն սովետի նախագահության հրամանագրերով մի
շարք նկարիչների շնորհվեցին պատվավոր կոչումներ՝
կերպարվեստի վարձագման բնագավառում նրանց մա-
տուցած ծառայությունների համար:

Հայաստանի ժողովրդական նկարիչ կոչում է շնորհված
Էդուարդ Իսաբեկյանին և Հովհաննես Զարդարյանին:
Արվեստի վաստակավոր գործիչի կոչման արժանացան
երիտասարդ տաղանդավոր նկարիչ Գրիգոր Խանջյանը և
քանդակագործ Ղուկաս Չուբարյանը: Վաստակավոր
նկարիչ կոչում է շնորհվել Վաղինակ Ասլանյանին, Մա-
նուկ Հովսեփյանին և Թորգոմ Չորեքյանին:

Ջանդակագործ Հ. Գյուրջյանի նոր գործերի ստացու-
մը.— Մի քանի տարի առաջ Հայաստանի պետական
պատկերասրահը Փարիզից ստացավ անվանի քանդակա-
գործ Հակոբ Գյուրջյանի գործերի մի մեծ հավաքածու:
Այդ հավաքածուի շնորհիվ հնարավոր դարձավ Երևանում
կապակերպել նշանավոր արվեստագետի ստեղծագործու-
թյունների ճոխ ցուցահանդես:

Վերջերս, դարձյալ Փարիզից, ստացվեց Հ. Գյուրջյանի
42 քանդակների մի նոր հավաքածու: Այս հավաքածուն
պատկերասրահին է նվիրել Հ. Առաքելյանը: Հավաքու-
ծուի մեջ կան դիմաքանդակներ, էսյուդներ և այլ աշ-
խատանքներ՝ կատարված բրոնզի, քարի, գիպսի և
թրծակավի վրա:

Ներկայումս Երևանի պետական պատկերասրահում հա-
վաքված են և գուրգուրանքով պահպանվում են Հ. Գյուր-
ջյանի շուրջ 500 գործերը:

Համամիութենական խորհրդակցություն.— Մայիսի
12-ից մինչև 22-ը Երևանում տեղի ունեցավ գիտատեխ-
նիկական խորհրդակցություն՝ նվիրված ջրաերկրաբանա-
կան և ճարտարագիտական երկրաբանության խնդիրնե-
րին: Խորհրդակցությունը մասնակցում էին բոլոր
հանրապետությունների ներկայացուցիչները: Խորհրդակ-
ցությունը, որի ընթացքում լավեցին շուրջ 250 պեկուցում-
ներ և հաղորդումներ, հանրագումարի բերեց ջրաերկրա-
բանության և ճարտարագիտական երկրաբանության
բնագավառում տարվող գիտահետազոտական և արտա-
դրական աշխատանքների արդյունքները և մշակեց հիշյալ
աշխատանքների հետագա ուղղության ծրագիրը առաջիկա
20 տարվա համար:

Խորհրդակցությունը նշեց, որ բոլոր հանրապետու-
թյուններում խոշոր աշխատանքներ են կատարվում ստոր-
երկրյա ջրերի նոր աղբյուրներ հայտնաբերելու և այդ
ջրերը ժողովրդական տնտեսության կարիքներին ի սպա
դնելու ուղղությամբ, հատկապես այն հանրապետություն-
ներում (Հայաստան, Ղազախստան, Թուրքմենստան,
Կիրգիզիա), որտեղ վերջյալ ջրային պաշարները խիստ
սահմանափակ են: Մեծ աշխատանքներ են կատարված
հանքային ջրերի պաշարների ուսումնասիրության գոր-
ծում: Կապված են՝ ջրաերկրաբանական և ստորերկրյա
հանքային ջրերի քարտեզները:

Գիտնականները մշակեցին մի ամբողջ շարք միջոցա-
ռումներ ջրաերկրաբանական հետազա աշխատանքները
կատարելագործելու, մեքենայացնելու և գիտական ավելի
հաստատուն հիմքերի վրա դնելու համար:

Բժշկագիտական ընկերություն.— Վերջերս Երևանում,
Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի նիստերի
դահլիճում տեղի ունեցավ տարբեր մասնագիտության
բժիշկների հանրապետական կոնֆերանս: Կոնֆերանսը
նվիրված էր սրտանոթային հիվանդությանը բժիշկների
(կարդիոլոգների) հանրապետական ընկերություն ստեղ-
ծելու համար:

Կոնֆերանսում լսվեցին հինգ մասնագետ բժիշկների
պեկուցումները սրտանոթային տարբեր հիվանդություն-
ների ախտորոշման և բուժման եղանակների վերաբերյալ:
Այնուհետև ընտրվեց բժշկական այդ նորաստեղծ ընկերու-
թյան վարչությունը:

Նոր աստղադիտարան.— Արագածի լանջին կառուց-
վում է նոր աստղադիտարան, որը պատկանելու է
Լենինգրադի պետական համալսարանին: Լենինգրադի
գիտնականները այս նոր աստղադիտարանում կկատարեն
դիտումներ և կզբաղվեն գիտական ուսումնասիրություննե-
րով:

Կայանը կունենա երկու դիտաշտարակներ, որոնցից
մեկն արդեն կառուցված է, իսկ մյուսը պատրաստ կլինի
մինչև ընթացիկ տարվա վերջը:

Գո. նավոր մետաղագործության նոր գործարան.— Վեռ-
ջերս գործարկվեց Ագարակի պղնձա-մոլիբդենային գոր-
ծարանը Մեղրու շրջանում: Զաջարանի և Դաստակերտի
գործարաններից հետո, սա երրորդ խոշոր ձեռնարկու-
թյունն է, որ կառուցված է Զանգեզուրում, օգտագործելու
համար տեղի պղնձի և մոլիբդենի հարուստ հանքերը:

Գործարանը, լվացման միջոցով, վերամշակելու է հա-
քաքարը, որից հետո ստացվում է պղնձա-մոլիբդենի
խտացված հումք, մետաղի բարձր պարունակությամբ:
Այնուհետև այդ խտացված հումքը փոխադրվում է Ալա-
վերդու պղնձածուլական գործարանը, վերջնական մշակ-
ման ու պատրաստի արտադրանք ստանալու համար:

Երբեմնի ամայի, ջրից զուրկ, անմարդաբնակ տար-
ծության վրա կառուցված է արդիական խոշոր մի գոգ-
ծարան, իր հարակից շենքերով, բանվորական գոդորիկ
ավանով: Անցկացված է 35 կիլոմետր ջրմուղ, կառուց-
ված է հանքաքար փոխադրող ճոպանուղի: Եինարարները
կատարել են ավելի քան մեկ միլիոն խորանարդ մետր
հողային, շուրջ վաթսուս հազար խորանարդ մետր եր-
կաթբետոնային և մոտ երեսունհինգ հազար խորանարդ
մետր քարային աշխատանքներ: Կառուցված է մոտ մեկ
կիլոմետր երկարությամբ տունել:

Թատերական ինստիտուտը.— Գրեթե 20 տարի է ինչ
Երևանում գործում է թատերական-գեղարվեստական ինս-
տիտուտը: Անցած ժամանակաշրջանում ինստիտուտը
տվել է ավելի քան 200 դերասաններ և դերասանուհիներ:
Նրանցից 35 հոգի ընդունվել են Սունդուկյանի անվան
թատրոնում: Մյուսներն աշխատանքի են անցել Հայաս-
տանի շրջանային թատրոններում, ինչպես նաև Թբիլիսիի
և Ստեփանակերտի հայկական թատրոններում:

Անցած տարիների ընթացքում այստեղ թատերական
կրթություն են ստացել Դաղստանի Ինքնավար Հանրա-
պետության պետական թատրոնի մի խումբ դերասաններ
և դերասանուհիներ:

Ինստիտուտում սովորում են նաև մի քանի հայ ուսա-
նողներ արտասահմանյան երկրներից:

Երևանի օպերային թատրոնի նոր բեմադրությունը.—
Ա. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի պետա-
կան թատրոնը բեմադրեց հայտնի կոմպոզիտոր Ի. Ստրա-
վինսկու «Էդիպ արքա» օպերան (ըստ Սոֆոկլեսի): Հե-
տաքերական է նշել, որ այս օպերան Սովետական Միու-
թյան մեջ առաջին անգամ Երևանի թատրոնն է, որ
բեմադրում է: Բեմադրությունն ամբողջովին կատարված
է թատրոնի սեփական ուժերով: Ներկայացման ռեժիսյորն
է արվեստի վաստակավոր գործիչ Հ. Ղափլանյանը, իսկ
դիրիժորը՝ Ա. Զաթանյանը: Էդիպ արքայի դերը կատա-
րում է վաստակավոր արտիստ Ս. Դանիելյանը:

